

Отже, правосвідомість людини формується на основі зовнішніх і внутрішніх чинників. Правовий вплив, за допомогою юридичних та неюридичних засобів впливає на свідомість індивідів та формує певні ціннісні орієнтири, що безпосередньо мають позитивний вплив на поведінку людини в соціумі.

ГАРАНТІЇ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

*Чудик-Білоусова Надія Іванівна,
кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри трудового,
земельного та господарського права
Хмельницького університету управління та права*

Виконання повноважень у сфері соціального забезпечення та гарантування надання окремих його видів особам, що його потребують забезпечується шляхом використання коштів місцевого бюджету. Функції реалізації соціальної політики покладаються на відповідний структурний підрозділ або на відповідального працівника виконавчого органу територіальної громади (далі - ОТГ). Певними повноваженнями наділений і староста, який повинен сприяти у забезпеченні прав тих, які потребує соціального забезпечення, зокрема і за рахунок коштів ОТГ.

ОТГ бере участь: у формуванні та реалізації державної політики у сфері виконанні загальнодержавних, регіональних та інших програм соціальної підтримки сімей (ст.ст. 3, 12 Закону України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю»), зайнятості населення; реалізації територіальних (місцевих) програм зайнятості (ст. ст.17, 18,19 Закону), визначенні видів та організації громадських робіт, зважаючи на потреби ОТГ (ст. 31 Закону України «Про зайнятість»); створенні за необхідності спеціальних робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю (ст. 17 Закону «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»); надання інформації

щодо порядку та підстав працевлаштування осіб з інвалідністю, визначенні потреби населення у соціальних та реабілітаційних послугах (ст. 13 Закону України «Про соціальні послуги»), розробці та реалізації заходів і програм соціального захисту дітей (ст. 5 Закону України «Про охорону дитинства»), проведенні заходів, спрямованих на запобігання бездомності, соціальний захист, реінтеграцію бездомних осіб (ст.ст. 14, 15, 18 Закону України «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей»), соціального патронажу щодо осіб, які відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк (ст. 16 Закону України «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк»), поширює інформацію про організації, установи, що залучають до своєї діяльності волонтерів (ст.4 Закону України «Про волонтерську діяльність»), організовує надання благодійної (гуманітарної) допомоги соціально незахищеним особам, сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах (ст.34 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»), проводить заходи, спрямовані на запобігання та протидію торгівлі людьми (ст.5 Закону України «Про протидію торгівлі людьми»), забезпечує виплату щомісячної компенсації непрацюючим особам, що здійснюють догляд за особами, які потребують постійного стороннього догляду за рахунок власних фінансових ресурсів, розробляє та здійснює галузеві і регіональні програми поліпшення становища дітей, організовує роботу щодо запобігання дитячій бездоглядності, безпритульності, надає дитині та особам, які піклуються про неї, необхідну допомогу у запобіганні та виявленні випадків жорстокого поводження, веде облік дітей, які опинились у складних життєвих обставинах, залишилися без піклування батьків, дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування; забезпечує тимчасове влаштування дітей, які залишилися без піклування батьків, дітей-біженців і дітей, які потребують додаткового або тимчасового захисту, розлучених із сім'ями; проводить заходи щодо влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, у сімейні форми виховання; сприяє

усиновленню дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, вживає заходи щодо захисту житлових і майнових прав дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування (ст. 5 Закону України «Про охорону дитинства», ст.ст. 11, 33 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»). На ОТГ покладається обов'язок: утримання та створення закладів, установ та служб, які надають соціальні послуги особам та сім'ям; укладення договорів соціального замовлення з недержавними організаціями; співпраці з іншими органами місцевого самоврядування щодо спільного фінансування установ і закладів, які надають соціальні послуги (Закон України «Про співробітництво територіальних громад»).

ОТГ за наявності фінансових ресурсів може надавати допомогу ветеранам війни, праці, особам з інвалідністю, сім'ям загиблих (померлих, визнаних такими, що пропали безвісти) військовослужбовцям, військовослужбовцям, звільненим у запас або відставку (крім військовослужбовців строкової служби та військової служби за призовом осіб офіцерського складу), інвалідам з дитинства, багатодітним сім'ям у будівництві індивідуальних жилих будинків, проведенні капітального ремонту житла, придбанні будівельних матеріалів, відведенні у першочерговому порядку земельних ділянок для індивідуального будівництва, садівництва та городництва (ст. 34 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»).

За сприянням старости ОТГ уповноважена: приймати рішення щодо надання соціальних послуг, сприяння влаштуванню (за потреби) до будинків-інтернатів (пансіонатів) осіб похилого віку, осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, направляти до реабілітаційних установ осіб з інвалідністю, видавати довідки про взяття на облік внутрішньо переміщених осіб, проводити моніторинг, контроль, оцінювання якості наданих соціальних послуг.

Окремими повноваженнями з гарантування надання соціального забезпечення наділений староста. Зокрема він уповноважений: надавати інформацію щодо порядку, підстав отримання окремих видів соціального

забезпечення, збирати інформацію про потреби у наданні соціальних, реабілітаційних послуг, сприяти у здійсненні соціального супроводу сімей (осіб), які потрапили у складні життєві обставини, надавати допомогу в оформленні документів для призначення усіх видів соціальної підтримки, послуг (ст. 34 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», ст.ст. 12, 13, 18 Закону України «Про соціальні послуги», ст.ст. 3, 12 Закону України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», ст.ст. 7, 18, 23 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», ст. 11 Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні», ст.ст. 14, 18, 19 Закону України «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей», ст. 16 Закону України «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк», ст. 5 Закону України «Про психіатричну допомогу», ст.ст. 8, 16 Закону України «Про попередження насильства в сім'ї»), забезпечувати загальний облік сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують соціальної підтримки, надання соціальних послуг; визначати індивідуальні потреби сімей (осіб) у соціальних послугах та соціальній підтримці, сприяти в організації надання соціальних, реабілітаційних послуг сім'ям (особам) (ст.ст. 1, 3, 12 Закону України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю»), брати участь у створенні безперешкодного середовища для маломобільних груп населення (за рахунок фінансових ресурсів ОТГ) (ст.ст. 27, 34 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»), забезпечувати збір та розгляд ОТГ заяв осіб, які опинились у складних життєвих обставинах для отримання ними соціальних послуг (ст. 9 Закону України «Про соціальні послуги»), узагальнювати інформацію щодо кількості дітей, які проживають у населеному пункті та потребують соціального забезпечення (ст. 5 Закону України «Про охорону дитинства»), надавати інформацію про заходи, які планується проводити, місце їх проведення для залучення до участі у них осіб, що їх потребують (ст. 16

Закону України «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк»), збирати та узагальнювати інформацію, готувати пропозиції щодо встановлення та прийняття рішення ОТГ про забезпечення додаткових соціальних гарантій за рахунок власних коштів і благодійних надходжень для ветеранів війни, праці, осіб похилого віку (ст. 34 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», ст. 2 Закону України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні», ст. 2 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»), забезпечувати контроль за наданням соціальних послуг у межах населеного пункту, вивчати та узагальнювати потреби щодо доцільності надання допомоги особам з інвалідністю, ветеранам війни, праці, інвалідам з дитинства, багатодітним сім'ям, сім'ям загиблих військовослужбовців (померлих, визнаних такими, що пропали безвісти), військовослужбовцям, звільненим у запас (або відставку, залучати непрацюючих фізичних осіб до надання соціальних послуг і виплати їм компенсації, сприяти у соціальному забезпеченні певним категоріям шляхом вивчення аналізу їх потреб та надання інформації ОТГ, надавати пропозиції щодо фінансування надання соціального забезпечення (ст. 14 Закону України «Про соціальні послуги», ст.ст. 86, 89, 90 Бюджетного кодексу України). Староста повинен проводити прийом громадян для: консультування з питань надання соціальної підтримки; проводити співбесіди; визначати потреби сім'ї у соціальній підтримці; приймати заяви з документами для надання усіх видів державної соціальної підтримки згідно з орієнтовним переліком послуг із соціальної підтримки

Отже, на громаду покладається обов'язок забезпечувати: надання більшості видів соціальних послуг, організацію надання соціальних послуг у створених закладах, установах та службах, які їх надають, організації співпраці з іншими органами місцевого самоврядування щодо спільного фінансування установ і закладів, які надають соціальні послуги; залучення непрацюючих фізичних осіб до надання соціальних послуг і виплати їм компенсації за їх

надання, встановлення за рахунок власних коштів і благодійних надходжень додаткових гарантій з надання соціального забезпечення, фінансування надання ритуальних послуг. Відповідно під соціальними гарантіями, які забезпечуються ОТ слід розуміти закріплену законодавством систему норм і принципів, які покликані забезпечувати реалізацію прав особи у сфері соціального забезпечення. Відповідно окремим особам, які отримали відповідний статус надаються визначені законом пільги, послуги, гарантії та компенсації за рахунок коштів громади.

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ

*Щербак Ірина Анатоліївна,
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного,
міжнародного і кримінального права Донецького національного
університету імені Василя Стуса*

Сучасною тенденцією законотворчості стало розширення сфери судового контролю щодо законності та обґрунтованості рішень посадових та службових осіб державних органів. Діяльність слідчого судді є процесуально важливою, адже саме на нього покладається важлива функція - здійснення судового контролю за дотриманням прав людини і основоположних свобод на досудовій стадії кримінального провадження.

В жовтні 2017 року з метою удосконалення забезпечення дотримання прав учасників кримінального провадження та інших осіб під час здійснення досудового розслідування законодавець доповнив ч. 1 ст. 303 КПК України пунктом 10. Згідно цього доповнення на досудовому провадженні підозрюваним, його захисником чи законним представником можуть бути оскаржені повідомлення слідчого, прокурора про підозру, але після спливу одного місяця з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку або двох місяців з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні